

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle 18.10.2021

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Taiteen edistämiskeskuksen lausunto

Taiteen edistämiskeskus (Taike), joka on OKM:n alainen asiantuntijavirasto, kiittää mahdollisuudesta lausua. Taike on tyytyväinen, että rahapelirahoituksen leikkaukset on peruutettu vuodelta 2022.

Esitämme rahapelileikkausten perumista myös vuodelta 2023

Taiteen edistämiskeskus esittää, että rahapelitoiminnan tuottojen alenema kompensoidaan täysimääräisesti myös vuonna 2023 momenteille 29.80.52, 29.80.31 ja 29.80.51. Jos leikkauksia toteutetaan, se todennäköisimmin kohdentuu haavoittuvimpaan osaan taide- ja kulttuurikenttää. Silloin leikkauksista kärsivät erityisesti nuoret, korkeasti koulutetut taiteilijasukupolvet ja ns. vapaa taidekenttä.

Taike kannattaa rahapelirahoituksen siirtämistä yleiskatteiseen budjettiin. Rahapelirahoituksen kompensatio, ja siis taiteen ja kulttuurin tukemisen taso, tulisi ratkaista myös pikimmiten vuoden 2024 osalta ja siitä eteenpäin.

Taike esittää ylimääräisten taiteilija-eläkkeiden lisäämistä sataan

Taike esittää, että vuosittain myönnettävien uusien ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden määrää nostetaan nykyisestä 51 täydestä eläkkeestä 100:aan eläkkeeseen, lisäys on 49 täyttä eläkettä vuodesta 2022 alkaen. Määrärahan lisäystarve on n. 1 milj. euroa. Määrärahan lisäys on pysyvä.

Taide- ja kulttuuriala yksi eniten pandemiasta kärsineitä aloja

Taide- ja kulttuuriala on yksi eniten koronapandemiasta kärsineitä toimialoja. Vuonna 2020 Euroopan kulttuuriteollisuus on kärsinyt lähes yhtä paljon kuin lentoliikenne ja enemmän kuin turismi. Kulttuurisektorin sisällä esittävien taiteiden talous on vähentynyt -90% ja musiikin alan talous -76%. On huomioitava, että ala on työvoimavaltainen, kasvava ja kehittyvä palveluala, johon tulisi pikemminkin investoida myös Suomessa.

Taide, kulttuuri ja koko luova sektori työllistää ja on kasvuala

Vuonna 2018 EU-28 maissa työskenteli 8,7 miljoonaa ihmistä kulttuurialoilla, 639 000 enemmän kuin vuonna 2013. Nousua alalla on ollut 8%. Kulttuurialan työntekijöiden osuus on 3,8% EU-28 maiden työllisistä. Kulttuurialan ammattilaisia työskentelee Suomessa n. 120 - 135.000. Kulttuurialalla korkeakoulutusaste on 64%, mikä on korkeampi kuin muilla sektoreilla. On huomattava, että nuorten osuus kulttuurialan työntekijöistä on suhteellisesti aliedustettuna Suomessa. (lähde: Eurostat, Gesac, Oxford Economics) Tämä on huono asia, sillä Suomessa on panostettu merkittävästi taiteilijakoulutukseen ja se on huipputasoa.

Taiteen vapaan kentän minimaalinen yhteisörahoitus

Taike jakaa eri alojen yhteisöille ympäri Suomen toiminta-avustuksia, jotka ovat jo lähtökohtaisesti minimiaalisia, keskimäärin 50 - 80.000 euroa vuodessa. Pieni perusrahoitus tarkoittaa sitä, että kalliilla koulutetun taiteilijapolven- ja yhteisöjen mahdollisuudet hyödyntää koulutuksen aikana saamiaan esim. kansainvälisiä verkostoja ja hankkia muuta rahoitusta työelleen, ovat heikot. Olisi hahmotettava, että luovan

talouden ytimessä toimii taiteilijakunta, jota ilman muuta luovaa taloutta ei synny. Luovien alojen ”alkutuotantoa” eli nuoren, korkeasti koulutetun taiteilija- ja kulttuurialan toimijoiden työmahdollisuuksia tulisi pikemminkin vahvistaa, esimerkiksi kilpaillulla taiteilijapalkalla (valtion taiteilija-apurahojen muuttaminen ansio/yritystulon muotoon) ja tukemalla uudenlaisten taiteilijoiden työpaikkojen syntymistä muille sektoreille sekä tukemalla vahvemmin erilaisten taideyhteisöjen diversiteetin kehittymistä koko Suomeen.

Luovien alojen osuus bruttokansantuotteesta on pohjoismaiden pienin

Luovien alojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on ollut perinteisesti pohjoismaiden pienin. Hallituksella on tavoite nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja kasvattaa työllisten määrää hallituksen työllisyystoimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä. Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen (culture and creative industry) työllistämisen ja kehittämispotentiaali tulisi tunnistaa. Esitämme, että alaan investoidaan jatkossa.

Paula Tuovinen

johtaja

Taiteen edistämiskeskus